

STUDIUL INTELIGENȚEI EMOȚIONALE LA VÂRSTA PREADOLESCENȚĂ THE STUDY EMOTIONAL INTELLIGENCE IN PREADOLESCENT AGE

Lorena Maxim, doctorand în psihologie, Bacău, România

Racu Igor, dr. habilitat în psihologie, prof. universitar, UPSC „Ion Creangă”

CZU: 159.922.72/.75

Rezumat

În acest articol sunt prezentate rezultatele parțiale ale unui studiu privind dezvoltarea inteligenței emoționale la vârsta preadolescentă. Cercetarea experimentală constatativă a fost realizată pe un eșantion de 180 de preadolescenți (93 băieți, 87 fete) Scopul cercetării constatative a fost studierea dezvoltării inteligenței emoționale la vârsta preadolescentă, evidențierea particularităților în dezvoltarea EQ în dependență de situația socială de dezvoltare (SSD), gen și vârstă.

Cuvinte cheie: inteligența emoțională, dezvoltare, vârsta preadolescentă, familie, situație socială de dezvoltare.

Abstract

This article presents partial results of a study on the development of emotional intelligence in preadolescence. The ascertainin experimental research was performed on a sample of 180 preadolescents (93 boys, 87 girls), the purpose of the ascertaining research being o study the development of emotional intelligence in preadolescence, highlighting the peculiarities in the development of EQ depending on social developmental situation (SSD), gender and age.

Key words: emotional intelligence, development, preadolescent age, family, social situation of development.

Cercetarea se axează pe o problemă actuală din cadrul științei psihologice contemporane, țiionale la preadolescenții educați în diferite situații sociale de dezvoltare (SSD). Asistăm în zilele rapidă a societății datorată în special dezvoltării NTIC (noilor tehnologii informaționale și de : mai mult simțită prezența. Nevoia de comunicare directă, eficientă, devine imperioasă. În vederea e și profesionale, pentru a deveni mai responsabili și flexibili în gândire și acțiune, este imperios nței emoționale, la un număr cât mai mare de persoane, indiferent de vârstă.

Problema inteligenței emoționale(IE) reprezintă un interes deosebit în domeniul educației ca modalitate de îmbunătățire a dezvoltării socio-emoționale. Cele mai multe probleme în viață nu se datorează lipsei de capacitate, a resurselor sau cunoștințelor, ci conducerii inadecvate a emoțiilor. Cea mai puternică influență asupra sănătății noastre fizice, o exercită viața noastră emoțională. Emoțiile ne ajută să-i prețuim pe ceilalți și lumea din jurul nostru [5, p.159, 331].

Viața presupune o permanentă transformare, o succesiune de procese care presupun o continuă activitate, o continuă evoluție. În această transformare intervin factorii sociali cu rol pregnant în procesul de dezvoltare al IE [2, p.27].

Preadolescența este un ciclu de viață care s-a dovedit a fi determinant în dezvoltarea individului. „Preadolescența este începutul orientării spre viitor” [3, p.292]. Se consideră că preadolescența este stadiul începutului identificării vocaționale. Este perioada de creștere și de

dezvoltare umană care are loc între copilărie și maturitate, cu vârste cuprinse între 10/11 și 14/15 ani. „Deși majoritatea semnelor de dezvoltare evidente în timpul pubertății sunt fizice, apar transformări și în funcționarea cognitivă, în interacțiunea socială, emoții și în simțul propriei persoane” [1, p.190]. Pe scurt, preadolescența reprezintă o perioadă de revoluție profundă. „Dezvoltarea inteligenței emoționale ne permite să ne actualizăm potențialul specific uman” [4, p.73].

Stimulată și cultivată în rândul preadolescenților, IE poate avea efecte educative benefice. Sub aspect psihologic, inteligența emoțională este mult mai angajantă decât alte forme ale inteligenței, fiind focalizată pe satisfacerea intereselor preadolescenților cu o puternică motivație afectivă, cu deschidere pozitivă spre influențele cultural-educative din societate (familie, școală, grup de prieteni).

Cu alte cuvinte, dezvoltarea inteligenței emoționale la vârsta preadolescentă are caracter specific și un rol decisiv determinat de situația socială de dezvoltare. Condițiile de viață, nivelul socio-cultural și profesional al preadolescenților, își pun amprenta în special, asupra stării emoționale, deoarece la baza dezvoltării EQ sunt modelele emoționale din mediul școlar sau din familie.

Inteligența emoțională influențează felul nostru de a fi, modul în care ne înțelegem și ne exteriorizăm, modul în care evoluăm și immortalizăm relațiile sociale, maniera în care facem față provocărilor și ne adaptăm situațiilor, dând un sens vieții. Competența noastră în acest domeniu poate continua să crească, iar pentru aceasta există un cuvânt popular: maturizare.

Pornind de la aceste premise am realizat o cercetare experimentală a dezvoltării inteligenței emoționale la vârsta preadolescentă, în care am evidențiat particularitățile în dezvoltarea EQ în dependență de situația socială de dezvoltare (SSD), gen și vârstă. Demersul constatativ a fost realizat pe un eșantion de 180 de preadolescenți (93 băieți, 87 fete), cu vârsta: 11-12 ani, fete și băieți și 14 – 15 ani, fete și băieți.

Fenomenul dezvoltării inteligenței emoționale, este un domeniu relativ tânăr. Pentru prima dată, atât în România cât și în Republica Moldova, a fost realizat un studiu teoretico-empiric privind dezvoltarea inteligenței emoționale la preadolescenți, fiind descrise și analizate trei situații sociale de dezvoltare diferite în care sunt educați preadolescenții: familia nucleară, familia monoparentală în urma divorțului de peste 3 ani și familia dezintegrată din cadrul căreia unul sau ambii părinți sunt plecați la muncă în străinătate de peste 3 ani. Condițiile de viață, nivelul socio-cultural și profesional al preadolescenților își pun amprenta în special, asupra stării emoționale, deoarece la baza dezvoltării EQ sunt modelele emoționale din mediul școlar sau din familie. În acest context, studierea

dezvoltării EQ la preadolescenţii educaţi în situaţii sociale de dezvoltare diferite, devine deosebit de actuală.

În cadrul experimentului de constatare am lansat următoarea ipoteză generală: Presupunem că există diferenţe specifice în dezvoltarea inteligenţei emoţionale la preadolescenţi în funcţie de situaţia socială de dezvoltare, gen, vârstă.

Ipoteza generală a permis avansarea unor ipoteze specifice şi anume:

Ipoteza 1. Presupunem la preadolescenţi existenţa diferenţelor în nivelul de dezvoltare a IE în funcţie de variabila SSD.

Ipoteza 2. Presupunem la preadolescenţi existenţa diferenţelor în nivelul de dezvoltare a IE în funcţie de variabila gen.

Ipoteza 3. Presupunem la preadolescenţi că există diferenţe în nivelul de dezvoltare a IE în funcţie de variabila vârstă.

Ipoteza 4. Presupunem o anumită legătură dintre factorii de personalitate şi dezvoltarea IE la preadolescenţi în dependenţă de SSD.

Studiul dezvoltării inteligenţei emoţionale şi evidenţierea particularităţilor în dezvoltarea EQ în dependenţă de situaţia socială de dezvoltare (SSD), gen şi vârstă, a fost realizat prin administrarea chestionarului Scala Rosenberg (stima de sine) 1965, în varianta oferită de Cristophe Andre şi Francois Lelord, tehnica „Autoaprecierea Imaginii de sine“ - traducere şi adaptare Ion Dafinoiu, Chestionarul Friedman - Maturizarea emoţională, testul “ Cât de puternică este imaginea de sine“ - (Adina Chelcea), testul pentru studierea EQ (adaptat de Mihaela Roco, după Barn şi D. Goleman – pentru copii).

Au fost comparate rezultatele medii a celor trei eşantioane de subiecţi din: familie nucleară organizată, familie monoparentală în urma divorţului şi familie dezintegrată. Rezultatele medii sunt prezentate în Tabelul 1.

Tabelul 1. Rezultatele medii obţinute în experimentul de constatare

SSD / Teste	Testul Rozenberg	Tehnica Autoaprecierea imaginii de sine	Testul Friedman	Testul Cât de puternică este imaginea de sine	Testul EQ M. Rocco
Familie nucleară, organizată	30,95	19,25	20,08	23,36	112,25
Familie monoparentală în urma divorţului	28,4	16,05	16,27	23,08	67,08

Familie dezintegrată	30,68	15,55	18,96	24,03	79
----------------------	-------	-------	-------	-------	----

În continuare v-om prezenta rezultatele separate pentru fiecare test administrat în cercetarea constativă.

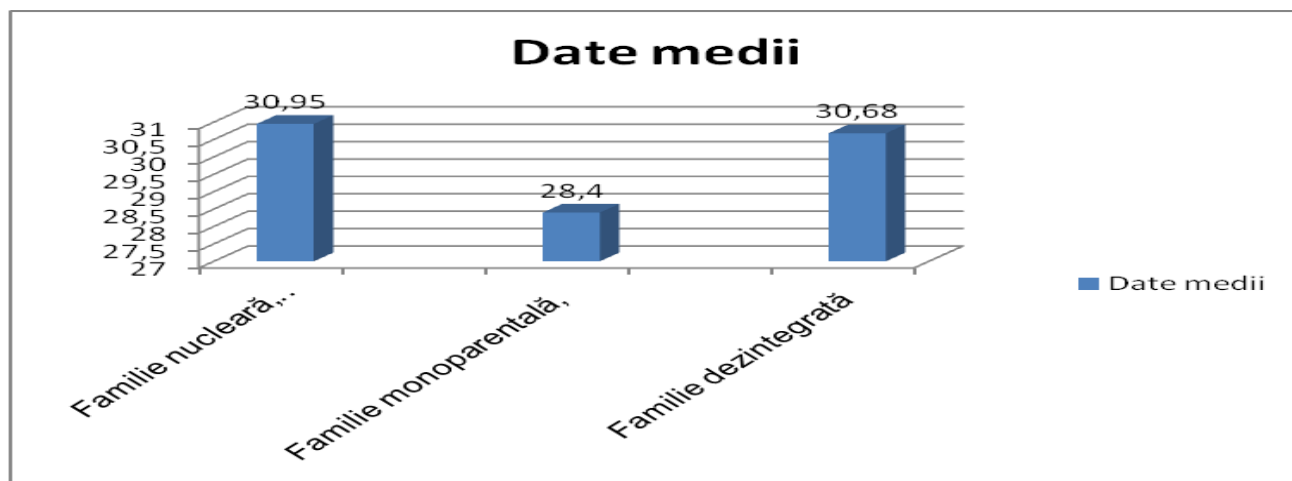

Figura nr. 1. Rezultatele medii pe eșantioane, testul Rosenberg

Valorile medii la nivelul stimei de sine pentru subiecții din cele 3 eșantioane studiate diferă: subiecții din familii nucleare organizate au obținut o medie egală cu 30,95; preadolescenții din familii dezintegrate 30,68 iar cei din familii monoparentale 28,4 unități medii. Preadolescenții din toate trei eșantioane sau încadrat în limita intervalului care ne indică nivelulul mediu al stimei de sine.

Analiza statistică efectuată prin metoda χ^2 - criteriu Kruskal-Wallis, pentru compararea a trei sau mai multe grupuri, a demonstrat că există diferențe semnificative între cele trei grupuri la criteriul Scala Rosenberg - Nivelul stimei de sine ($\chi^2 = 9,476$, $p=0,009$).

Prin analiza statistică efectuată prin metoda Mann-Whitney U-test, pentru compararea a două grupuri independente am constatat că există diferențe semnificative între eșantionul 1 și 2, preadolescenți din familii nucleare organizate și cei din familii monoparentale ($U=1270,000$; $p=0,005$). La fel există diferențe statistic semnificative între eșantioanele 2 și 3 ($U=1324,000$; $p=0,012$). În rezultatele obținute de preadolescenții din eșantioanele 1 și 3 privind nivelul stimei de sine nu sunt diferențe statistic semnificative.

Prezentăm rezultatele la tehnica „Autoaprecierea Imaginii de sine“.

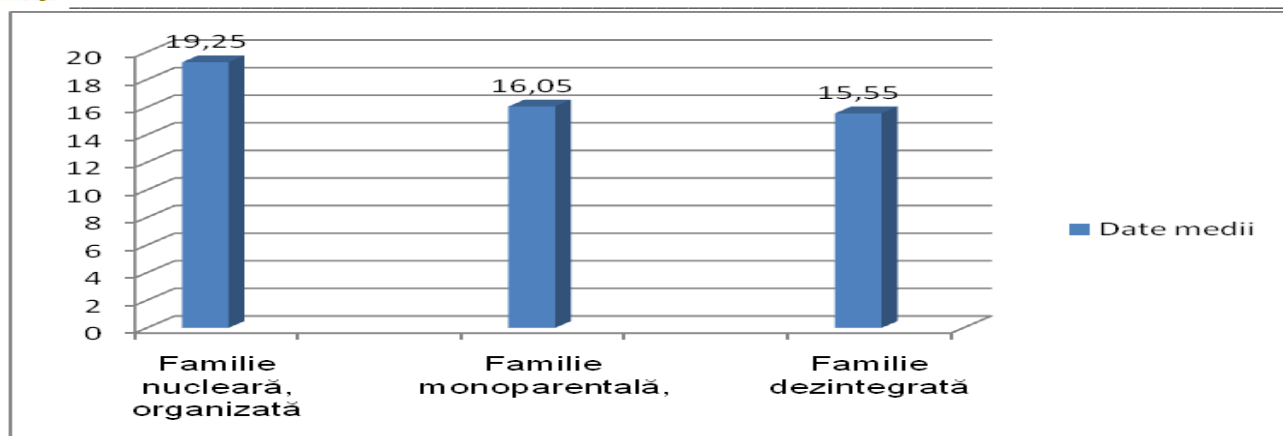

Figura nr. 2. Rezultatele medii pe eșantioane, tehnica „Autoaprecierea Imaginii de sine”

Constatăm prezența diferențelor între valorile medii obținute de preadolescenții din 3 SSD diferite: primul eșantion (19,25), al 2-ia (16,05) și al 3-ia (15,55). Toate trei eșantioane au obținut un punctaj scăzut sub valoarea de 24 de puncte, fapt care ne indică la disconfortul psihic și o discrepanță mare între cele două E-uri.

Analiza statistică efectuată prin metoda χ^2 -criteriu Kruskal-Wallis, a demonstrat că există diferențe statistice semnificative între cele trei eșantioane la Autoaprecierea Imaginii de sine ($\chi^2=9,995$, $p=0,007$).

Prin analiza statistică efectuată prin metoda Mann-Whitney U-test, pentru compararea a două grupuri independente putem vedea că există diferențe statistice semnificative între rezultatele eșantioanelor 1 și 2 (preadolescenți din familii nucleare organizate și cei din familii monoparentale ($U=1351,000$; $p=0,018$).

La fel există diferențe statistice semnificative în compararea scorurilor eșantioanelor 1 și 3 ($U=1224,000$; $p=0,003$). Nu am constatat diferențe statistice semnificative în rezultatele obținute de subiecții din eșantioanele 2 și 3.

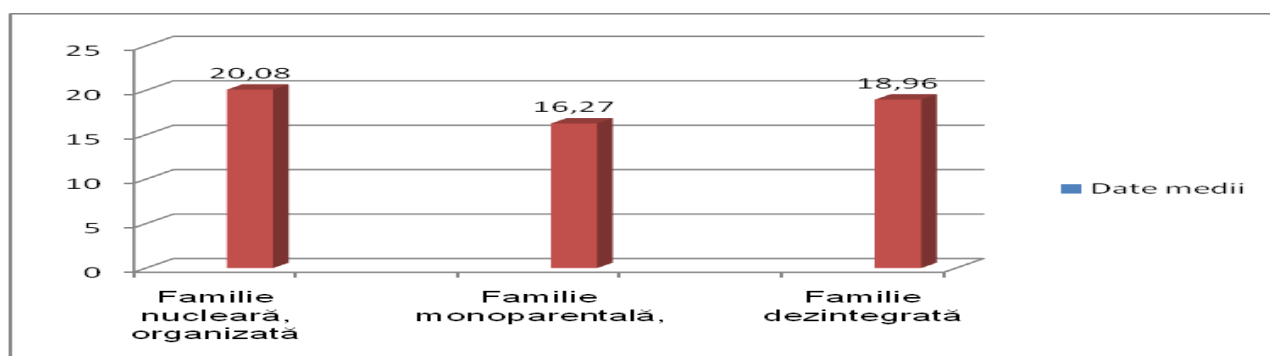

Figura nr. 3. Rezultatele medii pe eșantioane, testul Friedman

Rezultatele prezentate în figura 3 ne indică că punctajul maturizării emoționale este mai înalt la preadolescenții din familii nucleare organizate (20,08), reprezentând sensibilitatea subiecților, profunzimea umană, echilibru emoțional, nivel corespunzător de maturizare emoțională. La preadolescenții din familii dezintegrate am constatat un nivel mediu al maturității emoționale (18,96), iar cel mai mic rezultat este prezent la subiecții din familii monoparentale (16,27) care semnifică tendința către imaturitate emoțională.

Analiza statistică efectuată prin metoda χ^2 - criteriu Kruskal-Wallis, a demonstrat că există diferențe statistic semnificative între cele trei grupuri la criteriul maturizării emoționale ($\chi^2 = 105,279$, $p=0,0001$).

Analiza statistică efectuată prin metoda Mann-Whitney U-test ne permite să vorbim despre diferențe statistic semnificative în rezultatele subiecților din eșantioanele 1 și 2, preadolescenți din familii nucleare organizate și cei din familii monoparentale ($U=52,500$; $p=0,0001$).

La fel există diferențe statistic semnificative între rezultatele eșantioanelor 1 și 3 ($U=1018,500$; $p=0,0001$), precum și eșantioanele 2 și 3 ($U=339,500$; $p=0,0001$).

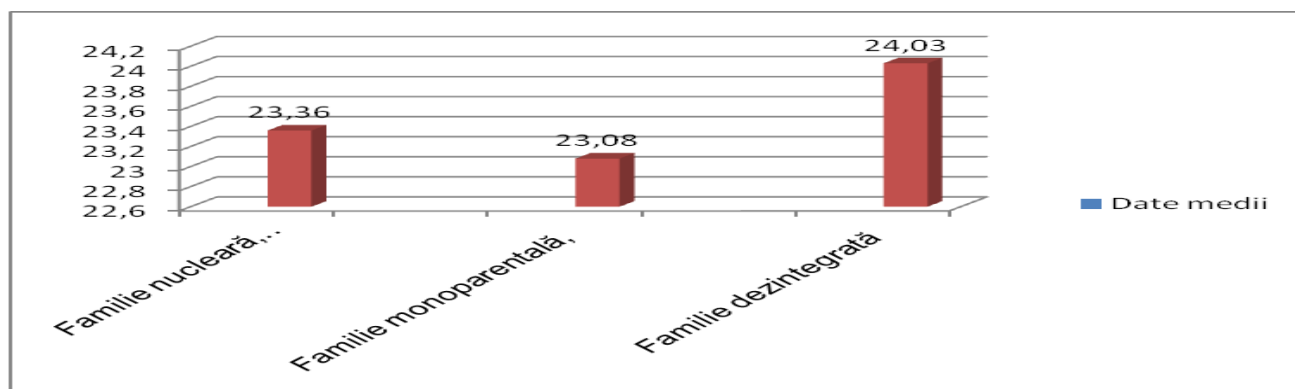

Figura nr. 4. Rezultatele medii pe eșantioane, tehnica Cât de puternică este imaginea de sine

La chestionarul „Cât de puternică este imaginea de sine“ nu am constatat diferențe statistic semnificative între cele trei eșantioane studiate ($\chi^2=3,025$; $p=0,220$). Preadolescenții au obținut rezultate în intervalul 12 și 24 ceea ce este dovadă despre o imagine de sine bine conturată.

Prezentăm rezultatele preadolescenților la scala inteligenței emoționale. Cel mai înalt scor a fost obținut de subiecții din familii organizate (112,25) care reprezintă nivelul mediu; urmează preadolescenții din familii dezintegrate cu scorul de 79 și cei din familii monoparentale 67,08. Preadolescenții din aceste 2 eșantioane au obținut scoruri caracteristice pentru nivelul sub mediu al inteligenței emoționale.

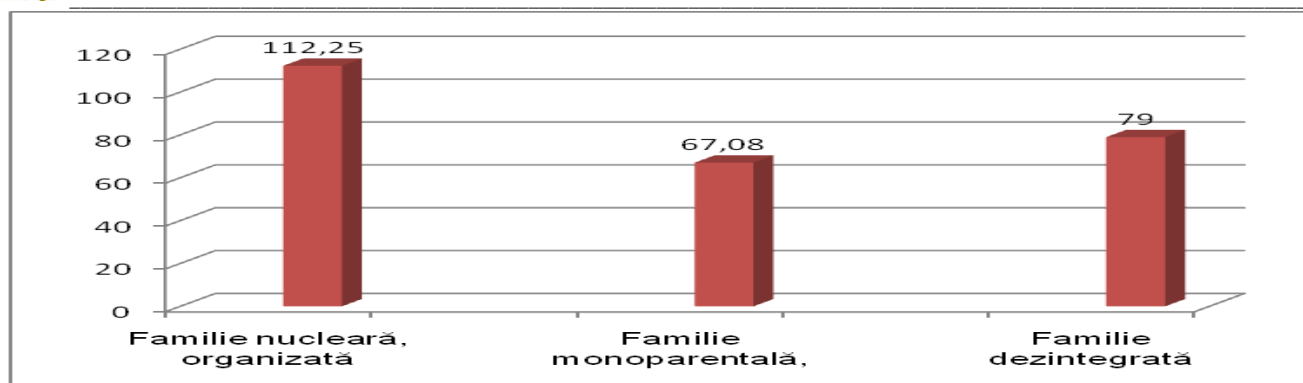

Figura nr. 5. Rezultatele medii pe eșantioane, Testul pentru studierea EQ

Analiza statistică efectuată prin metoda χ^2 - criteriu Kruskal-Wallis a demonstrat că există diferențe statistic semnificative între cele trei eșantioane la criteriul inteligenței emoționale ($\chi^2 = 72,804$, $p=0,0001$).

Prin analiza statistică efectuată prin metoda Mann-Whitney U-test, constatăm că există diferențe statistic semnificative între eșantioanele 1 și 2, preadolescenți din familii nucleare organizate și cei din familii monoparentale ($U=348,000$; $p=0,0001$).

La fel există diferențe statistic semnificative între eșantioanele 1 și 3 ($U=557,000$; $p=0,0001$), precum și între eșantioanele 2 și 3 ($U=1256,000$; $p=0,004$).

Tabelul 2. Rezultatele medii obținute de subiecți în funcție de variabila gen.

Gen / Teste	Testul Rozenberg	Tehnica Autoaprecierea imaginii de sine	Testul Friedman	Testul Cât de puternică este imaginea de sine	Testul EQ M. Rocco
Feminin	29,59	17,32	18,3	23,67	88,85
Masculin	30,39	16,6	18,57	23,32	83,54

Analiza statistică efectuată prin metoda t-student, a demonstrat că nu există diferențe statistic semnificative în rezultatele obținute de subiecții studiați din 3 eșantioane în funcție de variabila gen.

Tabelul 3. Rezultatele medii obținute de preadolescenți în funcție de variabila vârstă

Vârstă / Teste	Testul Rozenberg	Tehnica Autoaprecierea imaginii de sine	Testul Friedman	Testul Cât de puternică este imaginea de sine	Testul EQ M. Rocco
11-12 ani	30,76	18,02	18,58	23,83	82,61

14-15 ani	29,27	15,88	18,3	23,16	89,61
-----------	-------	-------	------	-------	-------

În funcție de vârsta subiecților studiați constatăm diferențe în rezultate la Testul stimei de sine – preadolescenții de 11-12 ani 30,76 și cei de 14-15 ani 29,27.

Analiza statistică efectuată prin metoda t-student a demonstrat că există diferențe statistice semnificative în rezultatele eșantioanelor la stima de sine ($t=2,199$; $p=0,029$).

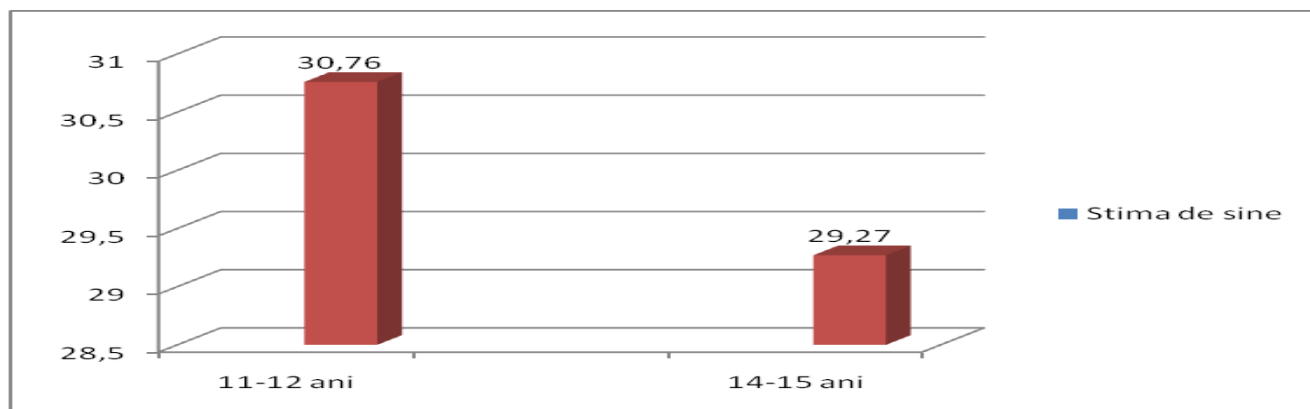

Figura nr. 6. Rezultatele medii, variabila vâsta, testul Rosenberg

Prin intermediul probelor „Maturizarea emoțională”, „Imaginea de sine” și „Inteligența emoțională” nu au fost obținute diferențe statistice semnificative în funcție de variabila vârstă.

Rezultatele parțiale a experimentului de constatare prezentate în acest articol ne permit să vorbim despre faptul că nivelul de dezvoltare al IE este determinat de situația socială de dezvoltare a preadolescenților.

BIBLIOGRAFIE

1. BIRCH, A. Psihologia dezvoltării. tr. de L. Băiceanu. București: Tehnica, 2000.
2. COSMOVICI, A. Psihologie generală. Iași: Polirom, 1996.
3. CREȚU, T. Psihologia vârstelor, București: Credis, 2012.
4. COVEY, S. Eficiența în 7 trepte, București: ALFA ALL, 2002.
5. DAVIDSON, R., BEGLEY, S. Creierul și inteligența emoțională. București: Litera, 2016.